

admodum aquæ intra momentum ad loca alia dilabuntur: & ita omnino abtergi ab eo posse plage hujus miseriam: ut prorsus tenui memoria recorderetur ejus, quasi quæ non fuerit.

Et quasi meridians fulgur consurgat tibi ad vesperam. Et cum te consumptum putaveris, orieris ut Lucifer. Spiritualliter sic intelligi potest: confurget tibi ad vesperam: id est, in consummatione laborum malorum tuorum, consolatio sol justitiæ tibi Christus adveniet: sive post mortem resurgens in gloriam. Item aliter, etiam in hoc interitu tuo quo quotidie tanta putredine contabescis & defluis ut jam omnino consumptum te arbitris: si feceris, quæ jam dixi, ex nihilo omnino penitusque consumpto, repente orieris ut Lucifer: qui per occultas cursus sui metas polum circueis: post biennium in ipsius auroræ rutilo dicitur apparere. Ita ergo & tibi post noctem & tenebras dicitur diuinam tentationis istius: si culpas tuas cognoveris, poterit evenire.

Et habebis fiduciam propostam tibi spe, & defossus securus dormies. Requiesces, & non eris qui te exterreat. Et deprecabuntur faciem tuam plurimi. Habebis hanc fiduciam, ut defossus in morte, certusque de resurrectione effectus, securus dormias, requiescas in inferno, in spe certæ fidei constitutus: & non erit illic ullus tortor adversarius inimicus, qui te exterreat, & tibi pœnas infernales infligat, sed potius quicumque sunt, preces tibi supplices fundent: ut eis tartarei cruciatus tuis orationibus temperentur.

Oculi autem impiorum deficient: & effugium peribis ab eis: & spes illorum abominatio anime. Id est, expectatio hominum impiorum hoc sine concludetur: ut in tempore alienæ gloriæ, ipsi non absolutione, sed abominatione digni inveniantur.

Caput XII.

RESPONDENS autem Job, dixit: Ergo vos estis soli homines, & vobiscum morietur sapientia? Et mihi est cor, sicut & vobis: nec inferior vestri sum. Quis enim hæc quæ nosis ignorat? Qui deridetur ab amico suo sicut ego, invocabit Deum, & exaudiet eum. Deridetur enim justus simplicitas: Hoc est dicere: quid vos tantum dicitis sapientes, & putatis quod post vos nullus erit sapiens?

Lampas contempta apud cogitationes divinum parata ad tempus statutum. Abundant tabernacula prædonum, & audacter provocant Deum: cum ipse dederit omnia in manus eorum. Lampadem se contemptam ad divites dicit: utique superbos eos denotans, eo quod despicerent eum afflictum cruciatibus, & despectione propinquorum: qui tamen magnæ fidei & bonorum operum oleo intrinsecus fulgebat. Sive etiam lampas contempta ad divites, Christus à Judæis: qui surgens à mortuis splendore gratiæ suæ illuminavit universum mundum. Divites vero ideo Judæi dicti sunt, quia acceperunt eloquia Dei.

Nimirum interroga jumenta, & docebunt te: & volatilia cæli, & indicabunt tibi. Loquere terra, & respondebit tibi: & narrabunt pisces maris. Quis ignorat quod omnia hæc manus Domini fecerit? In cujus manu anima omnis viventis: & spiritus universæ carnis hominis. Nonne auris verba judicatis: & fauces comedentis saporem? In antiquis est sapientia: & in multo tempore prudentia. Apud ipsum est sapientia & fortitudo: & ipse habet consilium & intelligentiam. Quod omnia ad Dei providentiam & gubernationem pertineant, etiam quæ irrationabilia atque insensibilia sunt, quadam ratione veritatis interrogata respondent. Secundum mysticum intellectum possunt homines inconditi, & irrationabiles moribus, jumenta intelligi. Volatilia vero intelliguntur demones, sive leves & elati homines ac superbi: aut certe astrologi. Terra, voluptuosi homines & carnales, qui terrena sapiunt. Pisces, philosophi, & eorum similes, qui de rebus mundi & ejus qualitatibus inquirendis nimii sunt. Aliter: jumenta, equi boni sunt, quæ animalia in hæreditate Domini habitant: quibus pluvia voluntaria Evangelii ab incredulis segregata est. Volucres vero sunt qui sursum corda habent, & cælestia concupiscunt: vel qui obviam Christo in aera ex mortuis ituri sunt: caro sanctorum rectissime intelligitur, quæ regnante Domino exultabit. Pisces vero qui inter fluctus mundi istius tempestatesque natantes, rura sibi loca æternitatis, & quieti prospiciunt. Vel illi pisces intelligendi sunt: qui per aquam vitam accipiunt: qui confestim de fonte baptismi migrant ad Christum: sive

ad Deum, ut alii dicunt.

Si destruxeris, nemo est qui edificet: Manifestum est quicquid sapientiæ suæ judicio dissipare voluerit, ac destrueret: nemo poterit fortitudini illius velut potens resistere. Sicut destruxit turrem, & regna multarum gentium, vel etiam Jerusalem: ubi præcepta ipsa legalia tanquam lapides scripti sunt, sub præsentia gratiæ suæ dissolvenda esse prænuñciavit. Sic itaque & secundum Job prophetationem, paries inimicitiarum, lex utique præceptorum, per Christum destructa est, ut duos conderet in semetipso in unum novum hominem pacem faciens. Destruxit atque referavit Deus Christus claustra inferni: & diabolum habentem potestatem mortis, regno dominationis deposuit. Destruxit Deus Christus igitur mortem, dum ipsam ut in ea mori dignaretur, suscepit: & dum in cruce destruxit corpus peccati, veterem hominem nostrum illic interficientem peremit: ut viam nobis in æternum restitueret. Sic itaque destruxit mortem, & illuminavit vitam: persequentiæ Ecclesiam destruxit consilia, molientium ut nomen ejus effoderent de sub cælo, Judæi scilicet & gentes. Destruxit dogmata, & diversos errores hæreticorum ab Ecclesia: indissolubili rectæ fidei ædificio: de quibus Salomon: Civitates fortium ascendit sapiens, & destruxit munitiones ejus: destruxit & omnem cultum idolorum.

Si incluserit hominem, nullus est qui aperiat: Includit Deus Noe in diluvio: Lot, in Segor: Jonam, in ventre ceti: Jeremiam & Baruch ne invenirentur. Includit & illos de quibus dicitur: Immitteret angelum suum in circuitu timentium eum, & eripiet eos. Sive sub sententia mortis judicio Dei positum hominem quis potest revocare? Incluserit est Pharaon in mediis aquis: incluserit sunt Dathan & Abiron vivi in inferno: populus Israel in eremo per quadraginta annos incluserit est. Includit Deus hominem tribulationibus excoquendum: aut certe correptionibus flagellandum peccatorem cingit ut emendet. Quis est qui copiam declinandam veluti quemdam aditum aperiat, ut evadat: sicut ipse Job, qui ait: Concluserit me Deus apud iniquum, & manibus impiorum tradidit me. Potest homo hoc loco diabolus intelligi: qui cum incluserit fuerit in inferno, nec se ipse liberavit, qui se contra Deum fortissimum detestabiliter arbitrat.

Si continuerit aquas, omnia succubuntur: & si emisit eas, subvertent terram. Quod factum sub Noë, secundum scripturarum fidem, minime dubitamus. Modo vero spirituatiter aquæ doctrinarum, in Judæorum populis continentur, ut sint eis legis flumina in desertum, & exitus aquarum in sitim: & habeant ut istæ aquæ terrenas cupiditates atque luxurias: & disperdantur ac demoliantur, in terra Ecclesiæ rationabilis relicta imagine terreni hominis in spiritualem vitam se convertendo proficiant.

Apud ipsum est fortitudo & sapientia. Hoc est, Filius cum Patre, & Spiritus sanctus.

Ipsa novit & decipientem, & eum qui decipitur. Noverat Balaam, Achab, Anan falsum surrecturum Prophetam: Anan novit, sed per hæc meritum populi peccatoris ostendit: ut in perditionem ejus falsa vaticinando denunciet: & hi qui nolunt audire Deum, & Prophetas vera dicentes: pseudo-prophetarum falsis vaticinationibus illudantur. Filii quoque Israel, sicut in libro Judicum legimus, æquissimo Dei judicio decepti sunt. Et cum iusta causa propter uxorem Levitis contra Benjaminitas congregati fuissent, ut scelus adulterii puniretur: in ipsis prius est sacrilegii crimen vindicatum, quia prius ipsi emendari debuerant: vel certe eos, qui idola in injuriam Dei adorabant interimere: quibus majus fuit fratris injuria quam Dei, & ob id prius in illis vindicatum est. Novit autem Dominus, & decipientem, & deceptum per præscientiam: quod etiam de Abel, & Cain, & Dalila, & Samson, qui gratiam Spiritus sancti in septem criminibus mysticè possidebat, intelligi potest. Noverat utique hæc omnia Deus antequam fierent, præcis futurorum: sed permisit ut homo, qui libero utebatur arbitrio, præcepto Dei inobediens, insuper & Deum posse se fieri credens, per justitiam Dei penam inobedientie dignissime vultineret. Hi omnes typum Christi habuerunt. In Samson vero qui leonem tenuit & occidit, & in ore mortui leonis favum mellis invenit: significatum est quod in superbis in quorum ore putor fuerat blasphemiam, esset postmodum dulcedo laudis & gratiæ Dei. Et ut ille Samson stiens de molari dente asini invocato Deo aquam eduxit ut biberet: ita & Christus de immundo & duro gentium populo fide credentium, tanquam refrigerii poculo

saturatus est. Maxilla quoque ejusdem asini de cujus molari aquæ copiosè effluerant: occidit mille vires. In maxillis & dentibus, oris eloquium intelligitur. Doctrina igitur eorum, qui ex gentibus crediderunt, perfetto quodam numero finitur. Samson vero hostes suos atque adversarios tribus modis interfecit & occidit: dum alii non credendo pereunt: alii vero credendo fidei, moriuntur peccato. Opus hoc maxilla: elevatio appellatur. Ita enim doctrina & prædicatio Evangelii magnificata est super omnem terram, ut eam omnes gentes ubique elevatum mirentur. In illis ergo vulpibus figuratum est: ut perdoctos & sanæ fidei inimicos, quorum principatus in caudis est, pars post tergum relicta, pars circa fructus Christo adversantium vastaretur.

Adducit consiliarios in stultum finem: & judices in stuporem. Ut fecit contra Aegyptiorum Magos, qui dicebant Pharaoni: regem Chaldaeorum non esse venturum ad vastandam Aegyptum: sive ipsum Nabuchodonosor in amentiam vertens, vel Balthasar timore concutiens.

Baltheum regum distolvit, & præcingit fune renes eorum. In baltheo regnantis gloria intelligitur: in fune, inominia regno depositi: sicut Sedechiæ & Manasse contigit Deo jubente. Sive populum Judæorum, qui per infidelitatem suam, à Christi regno distinctus est. Sed & nunc renati in Christo reges, sunt omnes in adoptionem filiorum æterni regis vocati. Verè ab illa honoris sublimitate merito distinguuntur, quicumque ea quæ penitentia funibus digna sunt, perpetrantur. Sicut ait Propheta: Pro zona rene cingaris.

Ducit sacerdotes inglorios. Ut filios Eli, vel plures alios ejusdem gentis.

Et optimates supplantat. Non dolo supplantat Deus, in quo non est iniquitas, sed hoc modo dicitur supplantare: dum injustum amovet & iniquum, & in locum quem tenere videtur quique indignus, bonum hominem & justum substituit, ut David in locum Saulis.

Committens labium veracium, & doctrinam senum auferens. Effundit de spectionem super principes: & eos qui oppressi fuerant. Cum propter peccata remotis promissionibus æternæ vitæ: gehennæ flammam adoptatis dare compellitur.

Qui revelat profunda de tenebris: & producit in lucem umbram mortis. Qui multiplicat gentes, & perdit eas: & subvertit in integrum restituit. Qui immutat cor principum populi terre, & decipit eos: ut frustra incedant per invium. Palpabunt quasi in tenebris, & non in luce: & errare eos faciet quasi ebrios. Umbra mortis ipse diabolus est: qui non protegit homines, sed premit in mortem: hic producit in lucem, quando ab anima fidelis separatur.

Caput XIII.

ECCE omnia hæc vidit oculus meus, & audivit auris mea, & intellexi singula. Secundum scientiam vestram, & ego novi: nec inferior vestri sum. Sed tamen ad omnipotentem loquar, & disputare cum Deo cupio, prius vos ostendens fabricatores mendacii, & cultores perversorum dogmatum. Atque utinam taceretis, ut putaremini esse sapientes. Audite ergo correctiones meas, & iudicium laborum mortuorum attendite. Nunquid Deus in die vestro mendacia: ut pro illo loquamini dolos? Nunquid faciem ejus accipitis: & pro Deo judicare nitimini? Aut placebit ei quem calare nihil potest? Aut decipietur, ut homo, vestris fraudulentis? Dolī erant in illis, quia sub verbis consolatoriis inimico eum corde pullabant.

Ipsa vos arguet, quoniam in abscondito faciem ejus accipitis. Statim ut se commoverit: turbabit vos: & terror ejus irruet super vos. Memoria vestra comparabitur cineri: & redigentur in lutum cervicibus vestris. Tacete paulisper, ut loquar quodcumque mihi mens suggererit. Ut à Deo argumini, digni estis: abscondite: id est, quasi eo ignorante personam ejus in vobis ad me damnum suscipitis: tanquam eum latere possit aliquid, ut ita ei subrepre velitis.

Quare lacerò carnes meas dentibus meis. Torquentibus eum nimis cruciatibus: manus vel labia sua dentibus lacerabat.

Et animam meam porto in manibus meis? Etiam si occiderit me: in ipso sperabo. Verumtamen vias meas in conspectu ejus arguam: & ipse erit Salvator meus. Non enim veniet in conspectu ejus omnis hypocrita. Audite sermonem meum,

& enigmata percipite auribus vestris. Si fueris judicatus, scio quod justus inveniar. Qui est qui iudicet mecum? Veniat. Quare tacens consumor? Duo tantum ne facias mihi, & tunc a facie tua non abscondar. Manum tuam longè fac à me, & formido tua me non terreat. Voca me, & ego respondebo tibi: aut certe loquar, & tu responde mihi. Quantas habeo iniquitates & peccata: Ipsam vitam suam, quæ solet animæ vocabulo dici: portare se ait in manibus suis: hoc est, jam nunc in tormentis deficiente anima & exeunte, velut efferendam porto in manibus.

Scelera mea & delicta mea ostende mihi. Ut scire possim, quam ob causam ita me crucias.

Cur faciem tuam abscondis, & arbitraris me inimicum tuum? Contra solum quod vento rapitur, ostendis potentiam tuam, & stipulam siccam persequeris. Scribis enim contra me amaritudines: & connumerare me vis peccatis adolescentia mea. Posuisti in nervo pedem meum: & observasti omnes semitas meas: & vestigia pedum meorum considerasti. Qui quasi putredo consumendus sum, & quasi vestimentum quod comeditur à tineis. Dum ita puniri me permittis, quem velut inimicum existimas, dolet mihi eo quod ipse optimè noveris, quia illi potius qui tibi restiterit, nocetur.

Caput XIV.

HOMO natus de muliere, brevi vivens tempore: replentur multis miseriis. Qui quasi flos egreditur & conteritur, & fugit velut umbra, & nunquam in eodem statu permanet. In flore hoc loco fragilitatem humani generis intelligamus, non fragrantem odoris pulchritudinem & decorem.

Et dignum ducis super hujusmodi aperire oculos tuos: & adiacere eum tecum in iudicium. Quis potest facere mundum de immundo conceptum semine? Nonne tu qui solus es? Breves dies hominis sunt, numerus mensium ejus apud te est. Constituisti terminos ejus, qui præteriri non poterunt. Hoc est, dignum ducis ut propter humanum genus, ingenitum tuum hominem nasci velis. Sive aliter: me quoque permittis fabulari tecum, & evolere miseras meas.

Recede ergo paululum ab eo: ut quiescat, donec optata veniat, & sicut mercenarii dies ejus. Hoc est, amove à me flagellum tuum, neque me diutius permittas taliter tentari.

Lignum habet spem. Si præcipuum fuerit, rursum virebit, & rami ejus pullulant. Si senuerit in terra radix ejus, & in pulvere emortuus fuerit truncus illius: ad odorem aquæ germinabit, & faciet cornam, quasi cum primum plantatum est. Rationabile lignum credendum est, de quo dicitur: Est enim arbori spes. Hoc itaque lignum præcisum fuit per inobedientiam: quando habitabat in medio lignorum paradisi, prius quam Dei sententia moreretur: à quo in baptismate vetustas præciditur, ut in Jesu Christi novi hominis vita, per resurrectionem fidei reviviscat, & rami ejus virtutibus pullent: id est, opera ejus sanctè vivendo proficiant.

Homo vero cum mortuus fuerit, & nudatus atque consumptus: ubi quæ est? Homo autem non habens spem in Christo, sicut gentes quæ ignorant Deum, cum mortuus fuerit, non renatus per baptismum, vita etiam destitutus ac præsentis delectatione nudatus, sine dubio sententiam æternæ damnationis excipiet.

Quomodo si recedant aqua de mari, & fluvius vacue factus areseat: sic homo cum dormierit, non resurget. Donec atteratur cælum, non evigilabit: nec consurgat de somno suo. Quis mihi hoc tribuat, ut in inferno protegas me, & abscondas me: donec pertranscat furor tuus, & constituas mihi tempus in quo recorderis mei? Putasne mortuus homo rursum vivet? Cunctis diebus quibus nunc milito: expecto donec veniat immutatio mea. Si fieri potest, ait, ut aquæ salutarium præceptorum Dei, de sanctorum scripturarum mari desinant recedere: cui perenni abundantia non deficiunt: & si potest fieri ut fluvius sacri baptismatis, quadam inopia divinæ misericordie exsicceat, & non plenus sit gratia Dei, sancti quoque Spiritus donis non redundet: ita poterit fieri ut homo cum mortuus fuerit, non resurgat.

Vocabis me, & ego respondebo tibi. Operi manuum tuarum porrige dexteram. Vocabuntur omnes mortui in novissimo sæculorum, & in voce archangeli, atque in tuba Dei d: tumulis excitabuntur: respondebuntque universi hoc modo cum ad verbum majestatis ejus atque potentie, cineres ac

favilla humanorum corporum vivificabuntur, & exurgent ex mortuis incorrupti.

Tu quidem gressus meos dinumerasti: sed parce peccatis meis. Cogitationes & opera juventutis meae.

Signasti quasi in sacculo delicta mea, sed curasti iniquitatem meam. Saccus, significativo nomine, quasi tota massa peccatrix generationis Adæ dictus videri potest: in quo quasi sub signaculo imaginis ejus, genuit Adam ad imaginem & similitudinem suam, totam sobolem illius in ipso prævaricatorum effectam: quam per multa secula Deus clausam tenuit sub peccato: & tamen in novissimis sæculorum temporibus, vulnera delictorum sua redemptione curavit. Si autem de semetipso Job hoc dixisse videtur, ut arbitror, iste est intellectus. Si qua igitur ait ad Deum per totum sæculum vitæ meae peccata commisi, in unum omnia per diversa temporum spatia congregasti, ut secundum rigorem justitiæ tuæ pro cunctis simul mihi retribueres.

Mons cadens defluit, & saxum transfertur de loco suo. Lapides excavant aqua, & alluvione paulatim terra consumitur: & homines ergo similiter perdes. Montem ergo istum diabolum, sive superbiam hominem sentire debemus, qui contra Deum, ut mons elatione mentis tumescit, & ita se erigendo, cadit in præceps ut defluat, & solutus in pulverem ad nihilum deducitur. Saxo vero illos assimilari puto, qui cum in naturæ bono deberant tanquam lapides soli simili fortitudine permanere, commutati sunt voluntate propria in stoliditatem quandam ac duritiam cordis: & ideo detestationis suæ habitaculo quod se habere quasi de suis meritis præsumebant, deieciendi sunt ad digna sibi loca. Aquæ autem istæ quæ semper inferiora petunt, per quas etiam quondam venit interior: adversarias significant potestates & procellas ac turbines mundi. Hæc ergo aquæ, inquam, eos homines qui sibi fortissimi ac solidi sunt de se præsumentes & confidentes in virtute sua: unde & lapidibus comparantur, indefinente lapsu atterunt. Terram vero illos esse existimo, qui tentationes & pericula non auferentes: se dimittunt labefactari. Homines ergo similiter perdes: id est sanctos tuos, qui imaginem tuam in se custodiunt.

Roborasti eum paululum, ut in perpetuum transiret. Hoc est, in vita ista non permisisti sanctos tuos tentationibus superari.

Immutabis faciem ejus, & emittes eum. Id est, cum mortale hoc immortalitatem induerit & incorruptionem. Sive aliter, faciem animam intelligimus, quæ cum naturalem receperit serenitatem, contempletur gloriam divinæ majestatis, quæ cum corpore suo simul fuerit gratulata: nulla perturbatione cujuslibet vitii lauciabitur.

Sive nobiles fuerint filii ejus, sive ignobiles: non intelliget. Hoc est, non filii carnis, sed filii mentis: id est opera virtutum. Non intelligunt ergo sancti in hac vita ante iudicium diem, quales pro certo filios habeant: utrum Deo placentes, an non placentes. Roborasti eum paululum, ut in perpetuum transiret, secundum formam servi quam assumpsit. Hæc Christo Deo non aptari posse arbitror. Nam cum ex ea parte qua homo est, infirmaretur, proximus passioni Evangelista ait: Apparuit autem angelus Domini de caelo confortans eum. Hic ergo ad breve tempus administrata redemptione nostra in perpetuum illud sæculum caelos penetrans transiit. Immutabis faciem ejus: hoc est, cum totus homo in Deum transiit: salva tamen utriusque substantiæ proprietate in unitate persona.

Attamen caro ejus dum vivet, dolebit: & anima illius super semetipso lugebit. Ita veram carnem Salvator noster assumpsit, ut potuerit dolorem sentire. Vel anima ejus doluit, cum ait: Tristis est anima mea usque ad mortem. Sive Ecclesia, quæ caro ejus est, dolet cum pressuris premitur sæculi: quia ipsa Ecclesia filia est in eo, qui per fidem baptisimi inchoat in Christo. Et rursum mater est, cum ille qui membris Christi incorporatus est, suscipit ministerium baptizandi.

Caput XV.

RESPONDENS autem Eliphaz Themanites, dixit: Nunquid sapiens respondebit, quasi in ventum loquens. Hoc sensu videtur cepisse: quisquam ne sapiens, & disciplina philosophica studiosus, ita furore rapitur atque insania possidetur, ut sine ullo timoris Dei vel religionis intui-

tu, sic loquatur, ut auræ statui simile sit, ventoque quod loquitur. Ob hoc igitur Eliphaz sanctum Job veluti spiritu superbiz ventoque tumidum redarguere ausus est.

Et implebit ardore stomachum suum. Nominis ardoris, exanhelantem felle iracundiæ animus ejus voluit indicare, qui adversum Deum tanquam coæqualem sibi irasci præsumplerit. Alia interpretatio ita habet: Et implebit dolore ventrem suum. Ventrem capacem quemdam finem animæ dictum intelligamus: quia quemadmodum receptaculum ali- quod est corporis quo viscerum vitalia continentur, & hoc ventris nomine appellamus: ita virtutem quamdam exercitationibus animæ capabilem illa translatione per demutationem nominis dixit, quæ eo modo cogitationibus replatur, quo venter hominis eis repletur. Increpatur ergo Job ab Eliphaz, quod hujusmodi ventrem dolore repleverit, id est, ea cogitet quæ animam ejus discrucient, vel unde dolores corporis merito patiantur.

Arguis verbis eum qui non est equalis tibi: & loqueris quod tibi non expedit. Quem ita dicentis, vel rebellem Deoque contrarium notat. Ob hoc forsitan, quia in præcedenti sermone dixerit Job ad Deum inter cetera: Et arbitraris me inimicum tuum.

Quantum in te est, evacuasti timorem: & tulisti præces coram Deo. Tam elatus, inquit, effectus es, ut timore divino omnino sis vacuus, & Deum jam nec deprecari digneris: propter quod ait: & tulisti præces coram Deo, id est, quasi tibi non necessarias à te abstulisti.

Docuit enim iniquitas tua os tuum, & imitatis linguam blasphemantium. Malum igitur mentis tuæ, os tuum didicit loqui: & idcirco imitator & discipulus es illorum, qui linguam ad blasphemandum Deum semper habent paratam.

Condemnabit te os tuum, & non ego: & labia tua respondebunt tibi. Id est merita sermonum tuorum recipies.

Nunquid primus homo tu natus es, & ante omnes colles formatus? Ergo antequam generatio humana existeret, esse cepisti, donans tibi plurimum, quod præ ceteris hominibus sapias: ubi sermone subannatorio potuit primum Adam dixisse: quem utique sapientissimum à Deo novimus factum. Ita ergo in sanctum Job invehitur, ut diceret: nunquid tu ante patrem humani generis, & ante conditionem angelorum esse cepisti?

Nunquid consilium Dei audisti, & inferior te erit ejus sapientia? Subinde nimium & jactantem arguit vero Deo placentem, & vehementer increpat, dicens: quod non solum nosse putet Dei consilium: verum etiam & inferior sit illo ejus sapientia. Apparet ergo plenum livore animum, exprobrationum jacula, in hominem justum sine causa dirigere, ut conviciis obrueret innocentem.

Quid nostri quod ignoremus? Quid intelligis quod nesciamus? Plurimum: planè in primis ipsum Deum magis noverat: deinde revelanda in Christo mysteria spiritu pervidebat.

Et senes & antiqui sunt in nobis multo vetustiores quam patres tui. Senes & antiqui nobiscum positi, qui jam ipsa longævitate plurimum eruditionis atque scientiæ consecuti sunt: nihil temerè contra Deum ut tu facis, dicere præsumperunt.

Nunquid grande est, ut consoletur te Deus? Sed verba tua prava hoc prohibent. Manifestum nec grande est omnipotenti, nec difficile misericordiæ Dei, hominem consolari: ut invocantem exaudiat, & à pressura tribulationis eripiat, sed tu blasphemias ructando, exacerbans magis Deum in pœnam tuam, quem poteras humilitate & satisfactione placare.

Quid te elevat cor tuum, & quasi magna cogitans, attonitus habes oculos? Quid times contra Deum spiritus tuus: ut proferas de ore tuo hujuscemodi sermones? Quid est homo, & ut immaculatus sit, ut justus appareat natus de muliere? Ecce inter sanctos ejus nemo immutabilis: & cæli non sunt mundi in conspectu ejus: quanto magis abominabilis & inutilis homo, qui bibit quasi aquam iniquitatem? Cor, oculi, spiritus, totam hominis animam significant: sed in corde hominis sapientiam cognoscimus. In oculis, perspicuitatem intelligentiæ: In spiritu vero illius animæ motum, quo cogitationibus incessabiliter agitur ad quacumque faciendam. In elevatione ergo cordis & attonitis oculis, timore etiam spiritus: superbium valde contra Deum & inflatum nimium sanctum Job Eliphaz amicus ejus exprobrat. Illis etenim sermonibus offensus fuerat, quos beatus Job ad Deum superius

narravit: Si judicatus fuero, scio quòd justus inveniar: & contra, isto sermone loquitur: Quid est homo ut immaculatus appareat?

Ostendam tibi audi me, quod vidi narrabo tibi. Expertam rem loquor, quam cognovisse & vidisse me noveris.

Sapientes consentiunt, & non abscondunt patres suos. Ita vult eum diversis modis atque exemplis, quasi ad poenitentiam coartare atque constringere, ut confiteatur plagam illam penarum quam sustinebat ob merita sustinere. Vel ita: non defendendo seipsum, suosque patres similes sui, vel quos imitando parentes habere cœperunt: peccata sua sive parentum non cooperiunt, nec abscondunt. Sive non cœlant patres suos, id est, seniores vel sacerdotes suos, quibus peccata salubre est confiteri.

Quibus solis data est terra, & non transibit alienus per eos. Frequenter Deus propter peccata tradit terram iniquorum alii gentibus. De conversationis igitur introitu, & ingressu Sophar ad Job loquitur: In amaritudine sua vadent & venient super eum horribiles, id est quasi iracundia fellium commoti, & veneno invidiæ in amaritudinem furemque converti: circa te, inquit, jugiter morabuntur. Sive moraliter: Sapientes illi in Christo sunt, & in sæculo stulti, qui satisfactione poenitentis, peccata sua vel errores hærescos convertendo se ad Deum fideliter confitentur, & autores vel criminum suorum, vel dogmatum manifestant: ut terram corporis sui soli possideant: id est, non ei vita, vel hostiles nequitie dominentur. Alienusque per eum non transeat, id est, diabolus in eum non habeat potestatem. Qui verè alienus dicendus est, quia se à Deo & angelorum consortio fecit alienum.

Cunctis diebus suis impius superbit, & numerus annorum incertus est tyrannidis ejus. In personam quidem Job hæc Eliphaz videtur invehere, quæ usque ad calcem sermonis hujus perduxit. Ego verò existimo quod afflatus spiritu prophetiæ, cuncta hæc in quemlibet impium, sive in ipsum diabolum, vel ejus socios dixerit.

Sonitus terroris semper in auribus illius. Sicut Egyptii passi sunt.

Et cum pax sit, ille semper insidias suspiciatur. Perseverat impius in scelere semper de conscientia malo: novit enim secundum iustum iudicium Dei, quæ impiis retributio sit separata.

Non credit quòd reverti possit de tenebris ad lucem. Frustra errore deceptus, quòd aliquo pretio redimendus sit. Hic impius in profundum peccatorum deveniens, vitam se posse consequi desperavit. Et idcirco non credit quòd reverti possit ad poenitentiam lucem de tenebris peccatorum. Hujus autem diffidentis causam, enarrat dicens:

Circumspectans undique gladium. Id est, hinc inde: sive prætolans mortem. Diximus diabolum in escam datum spirituum immundorum, quia ejus malitia vivunt: vultures verò homines peccatores & immundi intelliguntur. Cum ergo hi conversi fuerint, tunc inimicum devorantem se, versa vice habebunt in escam, quia ipse est draco qui datus est à Deo in escam populis Æthiopiis, qui quondam propter nigredinem peccatorum Æthiopes: nunc autem per fidem lux facti in Domino. Hunc impium sive draconem consumunt ac devorant: dum omne corpus ejus, qui sunt utique peccatores, per fidem intromittunt in corpus: id est, in Ecclesiam: secundum hoc, quòd dictum est Petro: Surge, occide & manduca. Hinc etiam Moyses filios Israel vitulum comminutum bibere compulsi, ut sicut ab eo fuerant absorpti in errore: ita illi in corpore populi Dei relicto errore transirent.

Cum se moverit ad quarendum panem, novit quòd paratus sit in manu ejus tenebrarum dies. Motus animorum, est inchoatio cogitationis. Cum ergo hic recordatus fuerit, reus sibi semper male conscius, quemadmodum possit vivere: nihil ei occurrit aliud quam tempus illud iudicii Dei horribile, quo pœnas perpetuas irrogandas expavescit.

Terretur eum tribulatio: & angustia vallabit eum sicut regem qui preparatur ad prælium. Antequam dies, predictus adveniat, malo formidinis cruciabitur: pressuris quoque & angustis septus undique coarctabitur: veluti rex profecturus ad prælium. Sub nomine regis, impium hominem, sive diabolum significari existimo, qui contra Deum bella quotidie blasphemias contentionesque, sive pugnas parat vitiorum.

Tendit enim adversus Deum manum suam, & contra omnipotentem roboratus est. In elatione sive expansione manus, resistentem Deo demonstrat, quemque mentis etiam tumide contumacia robustum dicit.

Cucurrit adversus eum erecto collo. Abruptam ac precipitem superbi indat mentem: quia contra Deum possessus insanus in audacia resistendo, non lentis gressibus processit.

Et pinguis cervice armatus est. Pinguedinem nominando cervicis, superabundantem, & quasi nimium effluentem superbiam indicavit. Quemadmodum Propheta ait: cum de eadem hominum superbia loquitur, dicens: Prodivit quasi ex adipe iniquitas eorum: hoc testimonium nova editio apertius dicit: Processerunt à pinguedine oculi eorum: id est, sensus sive cogitationes nimium superborum, in blasphemiam proruperunt.

Operuit faciem ejus crassitudo. Facies plerumque ipsa mens animæ intelligitur, ut ait Apostolus: Nos autem revelata facie gloriam Domini speculamur. Hanc diabolus sive impius homo sanctitate seu humilitate, serenam non habet, sive perspicuam, sed crassitudine operatam superbiam, quæ cæco corde fit & obtusa. Alia editio: Operuit faciem ejus tanquam in adipe suo: tanquam diceret: superbia videlicet atra, author omnium vitiorum: non tenui, & perlicida humilitatis virtute vel pretioso amictu se vestivit, sed de seipsa fecit ei quodammodo derisum & vestimentum obscurum, quo superbiam crassa cæcitate cordis obtunderet.

Et de lateribus ejus arva dependet. Possunt latera ejus, ministri sive sodales intelligi, qui ejus similes extiterunt: Non absurdè etiam aures intelliguntur, quæ utique in audientia impinguntur, unde nimia sorditas contumacibus generatur, secundum illud: Incastratum est cor populi hujus. Alia editio: Fecit capitapulum super femora. Videtur mihi iste versiculus sensum hujuscemodi continere, quòd in hoc impio increpetur, quia frenum disciplinæ, quo ad virtutes retineri poterat, habere noluerit: sed ad quandam fe potius dissolutiorem, deposito animi rigore dejecerit, ut quasi loro laxato ad voluptatem & luxuriam deduceretur.

Habitavit in civitatibus desolatis, & in domibus desertis, qua in tumulos sunt redacta. Habitationem ergo bestiarum, & avium immundarum, spiritus immundus dicit: qui habitant in hominibus, quos Deus deseruit. Hic enim habitat in hominibus derelictis à Deo, & ob hoc sepulchra facti sunt mortuorum. Et si peccata in scripturis mortui aliquando dicuntur, necessario peccatores & impii tumuli sunt mortuorum. Igitur in civitatibus, potest generale nomen esse omnium peccatorum. In domibus verò speciale, uniuscujusque peccatoris & impii.

Non ditabitur, nec perseverabit substantia ejus. Substantia hic non rerum divitiarum intelligenda sunt, sed peccata: de quibus ait sanctus Spiritus in Apocalypsi Joannis: Cecidit, cecidit Babylon civitas magna, & facta est habitaculum demoniorum, & custodia omnis spiritus immundi. Quòd autem ait, non ditabitur: hoc dixisse mihi videtur, non longum tempus erit, quo vita ejus in divitiis facinorum decrassetur, cum etiam collecta vitiorum ejus substantia, non erit permanens.

Nec mittet in terram radicem suam. Id est, quia tanquam arbor evulsa sit moriturus: ideo in terra viventium stabilitatem aternam sive eorum consortium non habebit: eo quòd hic prius spem vel radicem fidei non permisit: auram salutis, ut sub umbra vivat, refrigerii non habebit.

Non recedet de tenebris. Alii dixerunt non effugiet tenebras: id est, pœnas aternas subibit, & tenebras non evadet. Non recedet autem de tenebris: intelligimus de tenebris infidelitatis. Homo hic impius ad lumen poenitentis venire detrectat.

Ramos ejus arefaciet flamma. In ramis, operum malorum fructus intelligamus, sicut Salomon ait: Fructus impiorum peccata: hos verò velut ligna, fœnum, stipulam gehennæ ignis absumet.

Et auferetur spiritu oris sui ab eo. Quia ergo furor contra Deum animus ejus est, quo etiam & blasphemiam in eum spirare non desinit: oris sui, ait, iudicio condemnatur. Secundum antiquam ergo editionem in stirpe sive fronde, originem vite impii significari existimo: quam Spiritus Dei sententia iudicii, ut incubans ventus percucit: ut velut arbor arefactus impius illico moriatur, & ita omnis flos ho-